

*До разової спеціалізованої вченої ради
Національного університету
«Одеська юридична академія»
м. Одеса, вул. Фонтанська дорога, 23*

РЕЦЕНЗІЯ

рецензента, кандидата юридичних наук, доцента

Добровольської Володимири Володимирівни

на дисертацію Кубрака Гліба Олеговича

**«Правові засади державної підтримки малого та середнього бізнесу в
Україні», подану на здобуття ступеня доктора філософії за спеціальністю
081 «Право»**

Актуальність теми. Важливим чинником державного регулювання сфери господарювання є певні інституції, важливі економічно-правові категорії, як то - державна допомога або державна підтримка. На сучасному етапі господарювання існують певні виклики щодо здійснення господарської діяльності, особливо, стосовно малих та середніх підприємців, більшість з яких опинилися майже в кризовому стані через неплатоспроможність та для яких державна підтримка є єдиним «рятівним колом» для відновлення платоспроможності. Важливим є комплексне правове регулювання державної підтримки малого та середнього бізнесу, процедури та умов її надання, специфічних умов-критеріїв, контролю, тощо.

У період воєнної та у майбутньому у повоєнну економіку вельми важливим є державна підтримка малого та середнього бізнесу, адже саме його метою є відновлення діючих суб'єктів господарювання, забезпечення їх стійкої платоспроможності, конкурентоздатності та ефективності виробництва (надання послуг, виконання робіт).

У зв'язку з цим, обґрунтованість проведеного Г.О. Кубраком дослідження пов'язано, насамперед, з необхідністю глибокого наукового дослідження державної підтримки малого та середнього бізнесу в умовах воєнної економіки з точки зору господарсько-правового його забезпечення.

Наукова новизна положень, які виносяться на захист. Дисертація є першим комплексним науковим дослідженням питань господарського-правового регулювання державної підтримки малого та середнього бізнесу з урахуванням міжнародних стандартів та зарубіжного законодавчого досвіду.

Внаслідок дослідження зроблено нові наукові висновки щодо у формулюванні нових теоретичних положень, уточненні характеристик господарсько-правових категорій, формулюванні рекомендацій для правозастосовної практики та пропозицій щодо удосконалення господарського законодавства України. Зокрема, серед наукових ідей, які найбільше привернули увагу, слід виокремити наступні:

- надано поняття державної підтримки переміщення (релокації) МСБ як процесу переміщення малого бізнесу - виробничо-технічного обладнання, транспортування виробництва, розміщення працівників, приміщення тощо на небезпечну територію, з метою якнайшвидшого відновлення поточної господарської діяльності на протязі дії воєнного стану та одного року після нього;

- на підставі суб'єктного аналізу державної підтримки МСБ та умов і порядку її надання надано поняття Є-комплаєнс державної підтримки МСБ як інформаційно-консультативної діяльності, яка надається фахівцями (менеджерами) державних органів та органів місцевого самоврядування на запити МСБ щодо їх поточної діяльності, можливих ризиків, шляхів їх подолання, тощо шляхом контактна інформації, яка надходить до приватної частини електронного кабінету, що забезпечує повну прозорість і ефективність у вирішенні різноманітних питань та з метою забезпечення постійного доступу до актуальної інформації;

- заслуговує на увагу визначення конкурентної позиції МСБ як обов'язкового показника її надання, яка визначає поточне становище на ринку, з урахуванням фінансово-господарського стану на підставі показників ділової активності підприємства: коефіцієнтів оборотності активів, заборгованостей, запасів, фондівіддачі; тривалості операційного циклу, оборотності капіталу,

запасів, прибутку та рентабельності, що потребує її запровадження задля узгодження економічних мети та змісту засобів державної підтримки МСБ.

Практичне значення результатів дослідження полягає в тому, що викладені в дисертації положення, висновки, пропозиції та рекомендації мають теоретико-прикладний характер і можуть бути використані у:

- науково-дослідній діяльності – для подальшого дослідження господарсько-правового аспекту державної підтримки малих та середніх суб'єктів господарювання;

- правотворчості – для оновлення та вдосконалення господарського законодавства України, яким здійснюється правове регулювання державної підтримки малим та середнім суб'єктам господарювання;

- правозастосовній діяльності – для вироблення роз'яснень, з метою правильного та однакового застосування господарсько-правових норм у процесі визначення поняття та ознак державної підтримки малих та середніх суб'єктів господарювання;

- навчальному процесі – для підготовки відповідних розділів підручників і навчальних посібників, викладання та вивчення навчальних дисциплін «Господарське право», «Контрактне право», «Антимонопольно-конкурентне право», підготовці підручників, навчальних та навчально-методичних посібників, практикумів із зазначених дисциплін.

Апробація результатів дисертації. Основні положення, теоретичні та практичні висновки дисертаційної роботи обговорювалися (шляхом публікації тез доповідей) на 3 науково-практичних конференціях.

Основні результати дослідження висвітлені у 5 наукових публікаціях, які розкривають основний зміст дисертації, включених до переліку наукових фахових видань України.

Оцінка змісту дисертації. Робота складається з анотації, вступу, трьох розділів, що включають дев'ять підрозділів, висновків, списку використаних

джерел (222 найменування) та додатків. Загальний обсяг дисертації становить 216 сторінок, з них основний зміст – 177 сторінок.

Дискусійні положення та зауваження щодо дисертації. Позитивно оцінюючи в цілому наукову роботу Г.О. Кубрака, все ж слід звернути увагу на те, що є питання, яке потребує уточнення, а саме:

1. У висновках автор виокремлює державну підтримку МСБ як комплекс організаційно-управлінських заходів спеціально-компетентних державних органів фінансового, інформаційно-консультаційного, інвестиційного, кадрового, інфраструктурного та іншого характеру. Слід конкретизувати зазначене з урахуванням практики та чинних нормативних положень.
2. Автор також пропонує поняття стартапу як новоствореної форми господарювання, як правило, інвестиційно-інноваційного характеру, засновниками якого є МСБ та слід уточнити практичний вираз зазначеної форми.

В цілому, наведені зауваження носять дискусійний характер і суттєво не впливають на науково-теоретичний та практичний рівень роботи.

Висновок щодо відповідності дисертації встановленим вимогам. Основні положення дисертації Г.О. Кубрака з належним ступенем повноти були відображені у наукових статтях, підготовлених та опублікованих дисертанткою, кількість і якість яких відповідає вимогам щодо публікацій, зарахованих за темою дисертації.

Аналіз тексту дисертації Г.О. Кубрака на тему «Правові засади державної підтримки малого та середнього бізнесу в Україні» свідчить про відсутність порушень автором вимог академічної доброчесності. У роботі наявні посилання на джерела інформації у разі використання ідей, тверджень і відомостей; надано достовірну інформацію про результати наукової діяльності; використано методики дослідження та джерела інформації.

Загалом, дисертаційна праця Г.О. Кубрака є завершеним, змістовним, логічно та виважено побудованим дослідженням, а одержані висновки, результати та пропозиції є науково значимими та актуальними для правозастосування у

сучасних умовах господарювання. Основні теоретичні положення та практичні висновки, які складають наукову новизну дослідження, отримані дисертантом особисто. Використані в дисертації ідеї, положення чи пропозиції інших авторів мають відповідні посилання.

Дисертація написана сучасною мовою, вміло використані юридичні терміни в роботі. Стиль викладання сприяє доступності розуміння та сприйняття матеріалу. За змістом робота є цільним дослідженням.

Загальний висновок. Отже, слід дійти загального висновку, що дисертація Кубрака Гліба Олеговича «Правові засади державної підтримки малого та середнього бізнесу в Україні» є завершеною науковою роботою, в якій отримані нові науково обґрунтовані результати, що в сукупності вирішують конкретне наукове завдання. Робота відповідає вимогам Порядку присудження ступеня доктора філософії та скасування рішення разової спеціалізованої вченої ради закладу вищої освіти, наукової установи про присудження ступеня доктора філософії, затвердженого постановою Кабінету Міністрів України від 12.01.2022 р. № 44 (зі змінами); Порядку підготовки здобувачів вищої освіти ступеня доктора філософії та доктора наук у закладах вищої освіти (наукових установах), затвердженого постановою Кабінету Міністрів України від 23 березня 2016 року № 261 (зі змінами); наказу Міністерства освіти і науки України від 12 січня 2017 року № 40 «Про затвердження Вимог до оформлення дисертації» (зі змінами), а її автор, Кубрак Гліб Олегович, заслуговує присудження ступеня доктора філософії за спеціальністю 081 «Право».

Рецензент,
доцент кафедри господарського права
і процесу Національного університету
«Одеська юридична академія»,
кандидат юридичних наук, доцент

Володимира ДОБРОВОЛЬСЬКА